

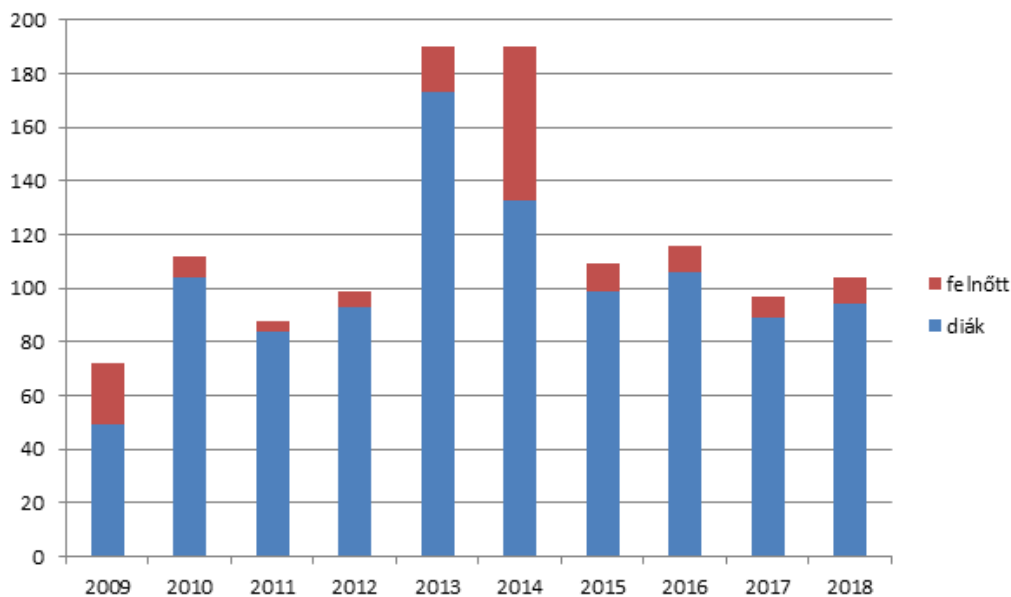
Kőfalviné Ónodi Márta

A kiskunfélegyházi levéltár bekapcsolódása a városi helyismereti vetélkedőbe

Írásommal egy kifejezetten kicsi, viszonylag eszköztelen vidéki levéltár azon levéltár-pedagógiai próbálkozását szeretném bemutatni, amelynek sikerességét a pozitív, a folytatást ösztönző visszajelzések igazolták.

A Kiskunfélegyházi Levéltár a Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltárának egyik részlegeként működik Kiskunfélegyháza Város Polgármesteri Hivatalának épületében. A várossal és annak intézményeivel kapcsolatos, több mint 900 iratfolyóméternyi anyag befogadására két raktárhelyiség szolgál, ezenkívül egy nem túl tágas kutatóterem és egy iroda áll a két főnyi levéltári személyzet rendelkezésére. Nincs tehát sem saját épületünk, sem kiállító- és rendezvénytermünk, sem pedig könyvkötő és restauráló műhelyünk. Nem gazdálkodunk és nem pályázunk önállóan. Mivel a megyei levéltár egyik részlege vagyunk, a város nem támogatja az intézményt anyagilag. Mindezt azért tartottam szükségesnek megemlíteni, hogy bemutassam, hogyan sikerült a félegyházi levéltárnak a szűkös lehetőségek ellenére is bekapcsolódni a város közművelődésébe, hogyan tudtunk kapcsolatot teremteni az iskolákkal és a diákokkal. A levéltár „láthatóvá válásának” hagyományosabb módjáról, amikor is a levéltáros tudományos munkájával, elsősorban helytörténeti kutatásainak eredményével – egy-egy előadás, kiállítás keretében, illetve írásban, publikáció formájában – lép a nyilvánosság elé, most nem kívánok foglalkozni, mivel itt általában a felnőtt korosztály a célközönség. Több kihívást jelent az a törekvés, hogy – elsősorban a fiatalok és a gyermekek megszólítása révén – szélesítsük azok körét, akik fogalmat alkothatnak a levéltár működéséről. Csoportos levéltár-látogatás, illetve levéltári óra keretében korábban is viszonylag sok iskolás megfordult az intézmény falai között, de ezek a lehetőségek – bármennyire próbálkoztunk is – nem jutottak el széles tömegekhez. Általában ugyanaz a néhány lelkes pedagógus hozta el egy-egy osztályt a levéltárba, akiknek korábban már volt módjuk személyesen pozitív benyomásokat szerezni az itteni foglalkozásokról. Rajtuk kívül leginkább a helyi könyvtár vagy múzeum által nyaranta megszervezett helyismereti tábor résztvevői látogattak el táborvezetőikkel a levéltárba egy-egy délelőtti tematikus foglalkozás erejéig.

Az alábbi táblázat a félegyházi levéltár 2009 és 2018 közötti foglalkozásain résztvevők létszámát mutatja.

1. ábra: Levéltári foglalkozások résztvevőinek létszáma (2009–2018)

Céljaink elérésében a 2010-es év jelentett áttörést, amikor először kapcsolódtunk be a városi könyvtár (Kiskunfélegyházi Petőfi Sándor Városi Könyvtár) és a múzeum (Kiskun Múzeum) által szervezett helyismereti vetélkedő lebonyolításába. A két, városi fenntartású intézmény munkatársai (elsősorban a múzeumpedagógus és a helyismereti könyvtáros kollégák) 2005 óta rendezték meg közösen általános és középiskolás diákok számára ezt a 2–3 hónapos, többfordulós honismereti versenyt, minden évben más-más aktuális témával. A szervezők fő törekvése arra irányult, hogy az egy csapatban vetélkedő diákok közösen, egymással együttműködve győzzék le az eléjük állított szellemi akadályokat, használják a helyismereti irodalmat, ismerjék meg a helyi könyvtár és múzeum gyűjteményeit, valamint fedezzék fel a város történetét. Ezekkel a célokkal mi is maximálisan egyetértettünk, ezért nyitottan álltunk hozzá az intézményi együttműködéshez.

Amikor a levéltár is csatlakozott a helyismereti vetélkedő szervezői csapatához, célul tűztük ki, hogy minél több gyerek ismerje meg a levéltárat, csodálkozzon rá intézményünk sokrétű állományára, a hozzánk ellátogató diákok láthassanak, olvashassanak különböző korokból származó, akár kézzel írt dokumentumokat; és nem utolsósorban, hogy a helytörténettel kapcsolatos ismeretek átadása során a tanulók szövegértési, szövegalkotási és problémamegoldó kompetenciáit fejlesszük.

Az alábbiakban bemutatom a vetélkedő menetét, szervezési feladatait, nem titkolva el az esetlegesen felmerülő problémákat, nehézségeket sem. A többfordulós rendezvény menetrendjét konkrét példán, a 2017-es verseny eseményeit, időpontjait megjelenítő táblázatban szemléltetem.

	Helyszín	Időpont	Feladat	Leadási határidő	Értékelés
Versenyfelhívás kiküldése az iskolákba		2017. február 8.			
Három fős csapatok jelentkezési határideje		2017. február 27.			
Az I. forduló (b.) része feladatlapjainak eljuttatása az iskolákba		2017. március 1.			
I. forduló (a.)	MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltár, Kiskunfélegyházi részleg	2017. március 1–31.	Levéltár felkeresése, helyben megoldandó feladatlap kitöltése, menetlevélbe pecsét kérése.	A feladatlap kitöltése után azonnal, helyben a levéltárban.	2017. április 3 – május 9.
I. forduló (b.)		2017. március 1 –31.	A kiküldött feladatlap önálló munkával kitöltése helyismereti irodalom alapján.	2017. április 3-ig a szervezőknél.	2017. április 3. – május 9.
II. forduló feladatlapjainak kiküldése		2017. március 31.			
II. forduló (a.)	Alapfokú Művészeti Iskola	2017. április 3–7. 14:00–16:00	A helyszín felkeresése, feladatlap kitöltése, szelfi készítése a Művészeti Iskola egyik tanárával, menetlevélbe pecsét kérése.	2017. május 3.	2017. május 3–9.
II. forduló (b.)	Rocktár Élőzenei Bázis	2017. április 24–28. 14:00–16:00	A helyszín felkeresése, feladatlap kitöltése, szelfi készítése a Rocktár egyik munkatársával, menetlevélbe pecsét kérése.	2017. május 3.	2017. május 3–9.
III. forduló	Kiskun Múzeum, Petőfi Sándor Városi Könyvtár, Móra Ferenc Művelődési Központ, Városháza, Szakmaközi Művelődési Ház	I. korcsoport: 2017. május 9. 14:00–16:00 II. korcsoport: 2017. május 10. 14:00–16:00 III. korcsoport: 2017. május 11. 14:00–16:00	Az öt helyszín felkeresése, helyben megoldandó feladat elvégzése, menetlevélbe aláírás és pontszám megszerzése.	A forduló végén a menetlevél leadása a Kiskun Múzeumban.	Pontszámok összesítése az adott fordulót követően május 17-ig.

Eredményhirdetés	Kiskun Múzeum	2017. május 18.			
Korosztályonként az első három helyezett csapat díjátadása	Városháza díszterme	2017. május 21.			
Korosztályonként az első hat csapat jutalomkirándulása	Budapest	2017. június 8.			

A helyismereti vetélkedő mindig tavasszal kerül megrendezésre, minden évben más (aktuális, évfordulós) téma köré szervezve. Néhány példa az eddigi tematikák közül:

- 2012-ben a londoni olimpia kapcsán a város sporttörténete állt a fókuszban, a diákok megismerkedhettek a félegyházi sportélet kibontakozásával, az iskolai testnevelés megjelenésével, a tömegsport és egyesületi sport jelentőségével, a legkiválóbb helyi versenyzők eredményeivel.
- 2016-ban a vetélkedő a helyi céhek megalakulásának kerek évfordulója révén a régi és mai mesterségek felé irányította a diákok figyelmét, megismertette őket a félegyházi céhek, majd az ipartestület működésével, illetve az iparostanonc-oktatás történetével.
- 2017-ben a verseny a Kodály-év apropóján a város ének-zene kultúrájának történetére koncentrált. A daloskörök, kórusok működése mellett a helyi dalszerzők, karnagyok, illetve a város díszpolgárának, Balázs Árpádnak tevékenysége is helyet kapott a verseny anyagában.
- Mivel a 2018/2019-es időszakot Petőfi Emlékévvé nyilvánította a város, így a 2018-as helyismereti verseny „*Petőfi a »halhatatlan dalnok« és Félegyháza az 1848–1849-es szabadságharc idején*” címmel került megrendezésre. Az évforduló kapcsán lehetőséget kívántunk biztosítani a diákoknak arra, hogy megismerjék azokat a helyi épületeket, utcákat, eseményeket, dokumentumokat, amelyek valamilyen formában kötődnek Petőfi Sándorhoz és az 1848-as forradalomhoz.
- Más években a város jeles szülöttei (például Móra Ferenc), díszpolgárai, nevezetes épületei szolgáltak a verseny témájául.

A vetélkedő az évek során olyan nagy népszerűsége tett szert az iskolások között, hogy sokan „visszajáró” versenyzőként, akár állandó csapattal 7–8 évig, ötödik osztályos koruktól kezdődően szinte az érettségiig minden évben elindulnak a megmérettetésen. Ezért is fontos, hogy minden évben új téma köré szerveződjön a helyismereti vetélkedő, hiszen így nem válik unalmassá a régóta részt vevő diákok számára sem, mivel részükre is mindig tartogat új kihívásokat.

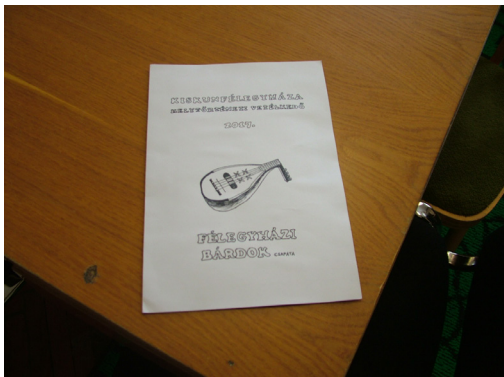
A versenyen való részvétel ingyenes, nincs nevezési díj és nem igényel semmilyen előképzettséget. A szervezők versenyfelhívással fordulnak a város összes általános és középiskolájához. A diákok háromfős csapatokban jelentkezhetnek, három korcsoportban (5–6. évfolyam, 7–8. évfolyam, középiskolások), az iskolák megbízott (történelem vagy magyar szakos) tanárai gyűjtik össze saját intézményeik jelentkezőinek névsorát, és ők adják azt le a szervezőknek. A csapatok első feladata a csapatnév kitalálása és egy menetlevél készítése. Ez a „bevezető gyakorlat” nagyon megmozgatja a diákok fantáziáját, rendkívül kreatív megoldásokkal találkozhatunk: a csapatnevek gyakran rímelnek a vetélkedő tematikájára, a menetlevelek pedig sokszor művészi igényességgel készülnek.

1. kép – Menetlevél (iparos témájú helyismereti vetélkedő, 2016)

2. kép – Menetlevél (zenei témájú helyismereti vetélkedő, 2017)

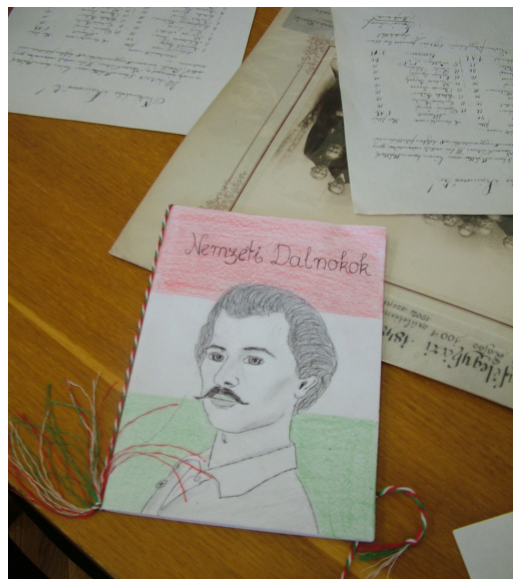
3. kép – Menetlevél (zenei témájú helyismereti vetélkedő, 2017)

4. kép – Menetlevél (zenei témájú helyismereti vetélkedő, 2017)

5. kép – Menetlevél (Petőfivel kapcsolatos helyismereti vetélkedő, 2018)

6. kép – Menetlevél (Petőfivel kapcsolatos helyismereti vetélkedő, 2018)

Maga a vetélkedő több fordulóból áll. Az első forduló egy megadott, helyismereti szakirodalom alapján megoldandó feladatlap kitöltését jelenti. Erre a diákoknak 3–4 hét áll rendelkezésére, a kijelölt irodalom mindig elérhető a városi vagy az iskolai könyvtárakban. A feladatlapok tartalmazznak keresztrejtvényt, igaz-hamis, kiegészítendő, illetve behelyettesítendő feladatokat is. Kihhasználva a fiatalok affinitását a világháléhoz, egy-egy alkalommal használniuk kell az internetet is, ahol egy várostörténeti kisfilm, interjú vagy filmhíradó-részlet megnézése után kell az azokhoz kapcsolódó kérdésekre a feladatlapon válaszolniuk.

A szervezők csak azokat a feladatlapokat fogadják el, amelyet kézírással, olvashatóan töltöttek ki a diákok. A felkészítő pedagógusok és a segítő családtagok csak iránymutatást adhatnak a csapatoknak, nem oldhatják meg helyettük a feladatokat. Felmerül természetesen az aggály, hogy vajon betartják-e a felnőttek ezeket a szabályokat. Mivel ezt nem lehet minden kétséget kizáróan ellenőrizni, így marad a versenyzők becsületességébe vetett bizalom. Előfordult, hogy néhány túlbuzgó szülő vagy pedagógus a gyerekek helyett oldotta meg a feladatlapot, de ezek az akciók általában kiderültek. Legtöbbször belátták az érintettek, hogy nagyobb kárt okoztak azzal, hogy elvették a diákoktól a felfedezés örömeit, mintha esetleg hagyták volna, hogy önálló munkával néhány helyezéssel hátrébb végezzenek a gyerekek. A többi forduló viszont, ahol minden külső segítség nélkül kell a gyerekeknek boldogulni, kiegyenlíti az esélyeket.

A levéltár bekapcsolódása a helyismereti vetélkedőbe lehetőséget teremtett arra, hogy az első fordulót két részre osszuk. Az eredeti, otthon kitöltendő feladatlapos rész mellé beépítettük a levéltár kötelező felkeresését is, ahol helyben megoldandó, levéltári források használatára épülő feladatokat kapnak a csapatok. A levéltári látogatásra is az a 3–4 hetes időintervallum áll a tanulók rendelkezésére, mint a szakirodalomra épülő feladatlap kitöltésére. A levéltári feladatsorok összeállítása, a használandó dokumentumok kiválasztása teljesen a levéltári dolgozók hatásköre, de természetesen előzetesen egyeztetni szoktunk a muzeológus és könyvtáros kollégákkal, hogy ne legyen átfedés az általuk kidolgozott és a levéltári feladványok között. A csapatok a levéltárban kitöltött feladatlapokat itt is adják le, mi pedig a menetlevelükbe adott pecséttel igazoljuk, hogy elvégezték az itteni tennivalókat. A feladatlapok javítására és értékelésére az első forduló lezajlása után kerül sor. A levéltári feladatok megoldásához nincs szükség semmilyen szakirodalom ismeretére, és semmilyen külső segítséget nem vehetnek igénybe a csapatok. A már leadott feladatlapokat utólag nem módosíthatják. Időkorlátozás viszont nincs, addig maradhatnak a gyerekek, míg meg nem oldják a feladatokat. Általában 15–20 perc alatt végez egy-egy csapat a saját korosztályának szóló feladatsorral, de a lassabbak, megfontoltabbak, a külalakra jobban ügyelők több időt szoktak eltölteni a helyes válaszok megtalálásával és leírásával. A háromfős csapatok tagjai általában jól kooperálva, egymást javítgatva, a feladatokat egymás közt felosztva dolgoznak. Minden csapatnak érdekében áll, hogy lehetőleg teljes létszámban megjelenjen a levéltárban is, hiszen a „több szem többet lát” elv alapján nagyobb eséllyel tudják jól kitölteni a feladatlapot, illetve ilyenkor nemcsak egy csapattag felelőssége a levéltári feladatok abszolválása.

A levéltári forduló megszervezése komoly előkészületeket igényel. A helyszűke miatt át kell rendezni a kutatótermet, biztosítani kell a nyugalmas kutatás körülményeit azon kutatók részére is, akik a (nem kis hangzavarral járó) vetélkedő ideje alatt keresik fel az intézményt.

Figyelnünk kell arra is, hogy milyen dokumentumot adunk oda felhasználásra: könnyen olvasható, könnyen értelmezhető legyen, lehessen hozzá olyan kérdést feltenni, amelyre egyértelmű választ adhatnak, az irat tartalma feleljen meg a gyerekek életkorának. Mindemellett az állományvédelmi szempontokat is szem előtt kell tartani, tehát vagy másolatban adunk kézbe iratot, vagy gondoskodunk a közszemlére tett, eredeti irat védelméről. A verseny kapcsán üveglap alá helyeztünk már tervrajzot, plakátot, iparendélyt, korabeli újságot, amelyek áttanulmányozása után a gyerekek a saját feladatlapjukra írták le a megoldást. A levéltár őrizetében lévő színes, díszes kották másolatából falitablót készítettünk; hirdetésményeket, fotókat bekeretezve, illetve fóliával védve függesztettünk ki.

Sok probléma menet közben derült ki. Az első verseny idején szembesültünk azzal a nehézséggel, hogy a kísérő nélkül érkező gyerekek a városháza labirintusszerű épületén belül egyszerűen nem találják oda a levéltár eldugott helyiségéhez. Ezután (a gondnokság és a jegyző engedélyével) minden verseny idején iránymutató nyilak jelzik a csapatok számára, hogyan tudnak a lehető legegyszerűbben megközelíteni minket. Szintén gyakran okoz gondot, hogy bár a levéltári forduló teljesítésére 3–4 hét áll rendelkezésre, a gyerekek csak a tanítás után tudnak felkeresni minket, iskolatáskával, tornaszákkal felszerelve. A helyszűke miatt várakozni kényszerülő tanulók számára „idegenvezetést” tartunk a levéltári raktárban, ez lehetőséget teremt a levéltár minél alaposabb megismerésére is. Néhány felkészítő tanár tanóra keretében délelőtt kíséri el versenyző diákjait. Ilyenkor gondoskodni kell azon osztálytársak figyelmének lekötéséről is, akik nem versenyeznek, viszont az ez esetben a levéltárban megtartott tanórán részt kell venniük, míg társaik a feladatlapokkal foglalkoznak.

A feladatok megalkotásánál – a legjobb szándékunk ellenére is – belefutottunk már néhány nem várt problémába. Az egyik alkalommal a csapatoknak a város vaktérképén kellett bejelölniük bizonyos (általunk közismertnek és emblemikusnak tartott) utcákat és épületeket. Nem számoltunk viszont azzal a körülménnyel, hogy két középiskolából is olyan diákok neveztek be a versenyre, akik kollégisták voltak, tehát nem helybeliek, így vajmi keveset tudtak Félégyháza egyébként nevezetes emlékműveiről. Másik alkalommal a tanulóknak iparendélyeket készítettünk ki, amelyek alapján többek között arra a kérdésre vártunk választ, hogy a nevezett iparosok közül ki foglalkozott fa megmunkálásával. Az elvárt asztalos, bognár és ács mellett többen is megjelölték a papucsos mestert is, amit – elfogadva indoklásként a fapapucs létezését – helyes válaszként értékeltünk. A legtöbb csapat szívesen bogarássza a régi iratokat, azonban néhányan panaszkodnak a kézírásos szövegek nehéz olvashatóságára, noha a legszebben írt, legjobban olvasható és természetesen magyar nyelvű szövegeket szoktuk összeválogatni. 2018-ban például a feladatlapok javítása közben észleltük is, hogy adódtak érdekes félreolvasások: a Lehel-huszárok helyett „Sóher-huszárok” és „Lepel-huszárok” is szerepeltek megoldásként, a Hunyady-huszárokat pedig egy csapat „Hungarid-huszárnak” értelmezte. Másik évben a kaptafa-készítő kisiparost egy fiúcsapat „kapufa-készítő kisiparosnak” olvasta, mivel nyilván számukra annak inkább volt értelme.

Kezdetben a levéltári forduló kapcsán találkoztunk érdekes szülői hozzáállással is. Egy apuka délelőtt egyedül állított be a levéltárba és közölte, hogy jött megoldani a helyismereti vetélkedő feladatait, mert a gyerekének nincs ideje délután eljönni. Elég nehezen értette meg, hogy a helyismereti vetélkedő lényege nem az, hogy a feladatlap – mindegy, hogy ki által – ki legyen töltve és ki legyen pipálva a levéltár felkeresése, hanem az, hogy

a gyerekeknek módjuk nyíljon arra, hogy felkeressenek egy általuk addig nem ismert intézményt, és olyan iratokat, dokumentumokat lássanak, amilyenekkel addig még nem találkozhattak. Más szülők elkísérték a gyerekek csapatát hozzánk, és buzgón nekiláttak a kikészített iratok alapján lediktálni a válaszokat a kérdésekre. Őket udvariasan megkértük, hogy legyenek szívesek a folyosón megvárni, míg a csapat önállóan dolgozva végez a feladatsorral. Az évek során azonban egyre kevesebb ilyen esettel találkozunk, a szülők és a gyerekek is megszokták, megtanulták a versenyzés szabályait.

A vetélkedő második fordulója nem kerül minden évben megrendezésre, ez az adott témához kapcsolódó egyéb intézmények, szervezetek fogadó-, illetve támogatókészségén múlik. A középső fordulóban ugyanis a csapatoknak lehetőségük nyílik az adott téma nem történeti, hanem jelenkori megismerésére. A koncepció lényegét legkönnyebben példák során át tudom megvilágítani. A 2012-es, sport tematikájú vetélkedő során a városi sportegyesületek egy kijelölt héten különböző edzéseken fogadták a helyismereti vetélkedő csapatait és ott beszéltek az adott sportágról, annak félegyházi gyökereiről. Amikor a vetélkedő témája a zene volt, akkor a gyerekeknek a városi zeneiskolát és a Rocktár Élőzenei Bázist kellett egy-egy adott héten felkeresni, itt találták meg a válaszokat a második fordulóhoz készített feladatlap kérdéseire. Az iparos témájú vetélkedő idején a helyi vállalkozók ipartestületének támogatásával néhány mester (fodrász, autószerelő, kovács, mézeskalácsos stb.) vállalta, hogy saját műhelyében fogadja az odalátogató csapatokat és felel az irányított kérdésekre; egy másik héten pedig a Szakképzési Centrum helyi Szakképző Iskolája tanműhelyeiben várta bemutató foglalkozásra a diákokat. Bizonyos eseményeken való részvétellel (zeneiskolai növendékhangverseny, szakmák éjszakája stb.) pluszpontokat is szerezhetek a tanulók. Az érintett intézmények, illetve magánszemélyek a csapatok menetlevelébe adott pecséttel, illetve aláírással igazolták a forduló teljesítését. Előfordult, hogy bizonyos épületeket, műemlékeket kellett felkeresniük a diákoknak, ott csoportos szelfit kellett készíteniük és a kinyomtatott (akár fekete-fehér) fotóval kellett igazolniuk a feladat teljesítését. Ez a forduló a versenyzők számára viszonylag kötetlenebb, hiszen a csapatok a megadott időpontok függvényében megválaszthatják, hogy melyik edzésre mennek el, melyik mestert keresik fel stb. A szervezőktől ugyanakkor sok munkát és szervezést kíván, a programok zökkenőmentes lebonyolítása pedig a kapcsolati tőke jelentős mozgósítását igényli. A helyismereti vetélkedőbe való bekapcsolódásra a résztvevő civil szervezeteket, intézményeket a segítő szándék mellett az is motiválhatja, hogy promóválhatják saját képzési kínálataikat, szolgáltatásaikat. Amennyiben a vetélkedő témájához nem találni támogató intézményt, egyesületet, akkor ez a forduló kimarad.

A verseny utolsó része a régi akadályversenyeket idéző „városbejáró forduló”. Korosztályonként egy-egy adott délutánon (általában már jó időben, májusban) minden csapatnak fel kell keresnie öt, előre megadott helyszínt (általában a város központjában található múzeumot, városházát, könyvtárat, művelődési házat stb.), ahol azonnal, minden segédeszköz igénybe vétele nélkül megoldandó és ott helyben értékelt feladatot kell teljesíteniük. (A múzeumban általában a témába vágó állandó vagy időszakos kiállításokhoz kapcsolódó kérdések szerepelnek.) Ennél az utolsó fordulónál már az időtényező is fontos szerepet játszik, hiszen adott időn belül mind az öt állomást érinteni kell. A helyszíneken részben közgyűjteményi dolgozók, részben önkéntes segítők irányítják a versenyt. Az adott korosztály összes csapata a városbejárás előtt megadott helyen gyülekezik, ahol sorshúzással dől el, hogy melyik csapat melyik helyszínen kezdjen. Ezzel a módszerrel ki-

küszöbölhető, hogy egy-egy helyszínt egyszerre „rohamozzon” meg sok csapat, más helyszíneken pedig ez idő alatt üresjárat legyen.

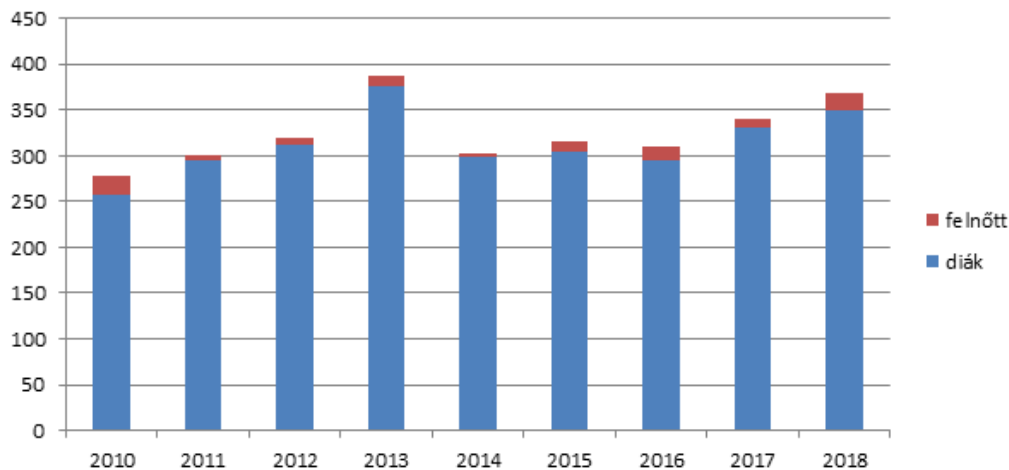
A városbejáró öt helyszínén kapott pontszámok bekerülnek a menetlevelekbe, melyeket a forduló végén a vetélkedő csapatok leadnak a múzeumban. Az összesített pontszámok (I. forduló: otthon megoldandó feladatlap és a levéltári feladatok, II. (opcionális) forduló: különböző intézmények, civil szervezetek felkeresése, III. forduló: városbejáró öt helyszínnel) döntenek a versenyzők rangsoráról. Májusban a múzeumban tartják meg az eredményhirdetést, ahol minden résztvevő édességet kap, illetve a legmutatósabb, legigényesebben kivitelezett menetleveleket ki is állítják. Korosztályonként a hat legjobb csapat tagjai jutalomkiránduláson vehetnek részt, illetve az első három csapat és felkészítő tanáruk a legnagyobb városi ünnepségen, az Városalapítók Napján (május 24., illetve az ahhoz legközelebbi vasárnap) a városháza dísztermében a polgármestertől ajándékot, jutalomkönyveket és oklevelet vehet át.

7–8. kép – Vetélkedő csapatok a kiskunfélegyházi levéltárban (2017)

A helyismereti vetélkedő nagyon népszerű a város iskolái körében, minden évben minden helyi tanintézetből (hat középiskola és hét általános iskola) vannak nevezők, a három korosztályból összesen minden évben száz fölötti a benevezett csapatok száma, a levéltár felkereső diákok száma így meghaladja a 300 főt. Volt olyan év, amikor a nagy érdeklődésre való tekintettel felnőtt korosztálynak is meg kellett hirdetni a versenyt, ugyanis több nyugdíjas és pedagógus csapat is jelentkezett. Sok esetben tanárok, szülők is elkísérik a vetélkedő diákokat a levéltári fordulóra, nem egy pedagógus így kapott kedvet ahhoz, hogy később saját osztályával eljöjjön csoportos levéltár-látogatásra.

Az alábbi diagram a helyismereti vetélkedőn részt vettek létszámát mutatja.

2. ábra – A helyismereti vetélkedő résztvevőinek létszáma (2010-2018)

A kiskunfélegyházi helyismereti vetélkedő kapcsán hangsúlyozni kell, hogy ez csak több intézmény összefogásával valósulhat meg. A levéltár egy már bejáratott, jól bevált, városi kezdeményezésű és finanszírozású projektbe kapcsolódott be 2010-ben, hiszen egyedül, önállóan nem lenne technikai és személyi kapacitásunk, anyagi lehetőségünk sem verseny meghirdetésére, sem lebonyolítására, sem a győztesek méltó megjutalmazására. A nálunk bevált – nem önerős, hanem kooperációban megvalósuló – gyakorlat talán ösztönzőleg hat más levéltárak, levéltári részlegek levéltár-pedagógiai palettájának szélesítésére, a módszer saját viszonyaikhoz való adaptálására.

Tapasztalataink alapján a helyismereti vetélkedő szép példája a közgyűjteményi társintézmények együttgondolkodásának, közös cselekvésének, amely sok esetben – a város jelentős részét megmozgatva – messze túlnyúlik ezen intézmények tevékenységi körén. A vetélkedő új lehetőséget teremt a hagyományörzés, a nevezetes személyek kultuszának ápolása terén, illetve új utakat mutat arra, hogy a helytörténeti ismeret átadásában hogyan lehet ötvözni a múlt és a jelen értékeit.

A 2010-ben kitűzött célunkat elértük: az évek óta rendszeresen megrendezett vetélkedőknek köszönhetően a levéltár mint intézmény a gyerekek, szülei és tanárai révén egyre inkább bekerült a helyi köztudatba, sikerült kitörni a korábbi elszigeteltségből. Reményeink szerint Kiskunfélegyházán hamarosan felnő egy olyan generáció, amelynek tagjai számára a levéltár már nem ismeretlen fogalom.